

Δ I A Z Ω M A

Σωματείο «ΔΙΑΖΩΜΑ», Μπουμπουλίνας 30, Τ.Κ. 106 82, Αθήνα
www.diazoma.gr / info@diazoma.gr

Η περιοδεία στην Αιτωλοακαρνανία περιελάμβανε επίσκεψη στα έξι θέατρα του νομού. Στο νοτιότερο άκρο του, κοντά στο Αντίρριο, βρίσκεται το θέατρο της λοκρικής αρχικά και κατόπιν αιτωλικής πόλης της Μακύνειας. Βορειότερα βρίσκονται τα θέατρα των δύο σημαντικότερων αιτωλικών πόλεων, της Καλυδώνας και της Πλευρώνας, ενώ στα δυτικά κοντά στις εκβολές του Αχελώου, αυτό της ακαρνανικής πόλεως των Οινιαδών. Πέμπτο θέατρο είναι το θέατρο της πρωτεύουσας των Ακαρνάνων, της Στράτου. Η πόλη αναπτύχθηκε στο κέντρο περίπου του νομού κοντά στον Αχελώο, ο οποίος στη αρχαιότητα λειτουργούσε σαν φυσικό όριο των δύο εθνών, των Αιτωλών και των Ακαρνάνων. Τέλος, βόρεια, στη σημερινή επαρχία του Βάλτου στην χώρα των Αγραίων εντοπίζεται το έκτο θέατρο, στην πόλη του Αμφιλοχικού Άργους.

Η περιοδεία ξεκίνησε από το θέατρο της αρχαίας **Μακύνειας**. Σε μικρή απόσταση, πριν από τον αρχαιολογικό χώρο συναντηθήκαμε όλοι μαζί στις 9 το πρωί, η Έφορος Αρχαιοτήτων της ΛΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. κ. Μαρία Γάτση, ο Επίτιμος Γενικός Διευθυντής Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟ και Ιδρυτικό Μέλος του Διαζώματος, κ. Λάζαρος Κολώνας, ο Αντινομάρχης κ. Παναγιώτης Κατσούλης, ο πρώην Δήμαρχος Αντιρρίου κ. Θεόδωρος Αγγελόπουλος, εκπρόσωποι του νυν Δημάρχου Αντιρρίου και ο αρχιτεχνίτης του Τ.Δ.Π.Ε.Α.Ε. κ. Γρηγόριος Διαμαντόπουλος.

Αεροφωτογραφία της Ακρόπολης
της αρχαίας Μακύνειας

Σε λίγα μόλις μέτρα από το σημείο συνάντησής μας φτάσαμε στον αρχαιολογικό χώρο της Μακύνειας που κερδίζει αμέσως τον επισκέπτη όχι μόνο με την περίοπτη στρατηγική θέση της αλλά και την απεριόριστη θέα: προς τα Β. το βουνό Κλόκοβα, η αρχαία Ταφιασός (σημερινή Παλιοβούνα), στα ΒΑ. και Α. οι χαμηλοί λόφοι και τα βουνά της Ναυπακτίας, στα Ν. και Δ. το Ιόνιο Πέλαγος και ο Πατραϊκός Κόλπος, με το στενό Ρίου - Αντιρρίου και την σύγχρονη γέφυρα και

τμήμα του Κορινθιακού Κόλπου, ενώ στο βάθος του ορίζοντα τα βουνά της Αχαΐας και αχνή η βουνοκορφή του Αίνου της Κεφαλονιάς.

Από αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Σ. Μπένος, η κ. Μ. Γάτση και ο κ. Λ. Κολώνας κατά τη διάρκεια της ξενάγησης στο αρχαίο θέατρο της Μακύνειας.

Η ξενάγηση έγινε από τον κ. Λάζαρο Κολώνα, ο οποίος, ως Προϊστάμενος της ΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. τη δεκαετία του 1980, πραγματοποίησε εκτεταμένες παρεμβάσεις με καθαρισμούς, ανασκαφή και αποκάλυψη των μνημείων της. Στα κλασικά χρόνια είχε ήδη αναπτυχθεί η πόλη λόγω της εξαιρετικά στρατηγικής σημασίας της αν και η επιγραφική επιβεβαίωση για την ασφαλή ταύτισή της λείπει (περιηγητές, τοπογράφοι, ιστορικοί, έχουν εκφράσει διάφορες απόψεις για τη θέση της). Η μεγάλη άνθησή της εντοπίζεται στον 3^ο αι. π.Χ. Ο Φίλιππος ο Γ', σύμφωνα με τον Πολύβιο, κατά την εκστρατεία του από τη Λευκάδα στο Λέχαιο κατέσκαψε όλες τις οχυρωμένες πόλεις της Δ. Λοκρίδας μεταξύ των οποίων και τη Μακύνεια. Η ακρόπολή της γνωστή ως «Παλιόκαστρο», φέρει ισχυρό τείχος, το οποίο περιβάλλει την ανδηρωτή και σχεδόν επίπεδη κορυφή του λόφου εμβαδού 8,800 μ² και διαθέτει οκτώ πύργους και τέσσερις πύλες. Πολύ κοντά στην ακρόπολη, σε μικρό πλάτωμα στα ΝΑ. της, βρίσκεται το θέατρο, το οποίο ίσως χρησιμοποιήθηκε και ως βουλευτήριο.

Αρχαίο θέατρο Μακύνειας

Είναι μονόσφηνο, με τοξοειδή ορχήστρα, χωρίς αγωγό και στενό κοίλο χωρίς διάζωμα. Κλίμακες ανόδου δεν απαιτούνταν. Χαρακτηριστική ιδιομορφία του θεάτρου είναι το γεγονός ότι τα επίσημα και τιμώμενα πρόσωπα κάθονταν στα Β. της ορχήστρας καθώς το ωοειδές περίγραμμα του κοίλου διακόπτεται κάθετα από τρεις ευθύγραμμες και παράλληλες σειρές εδωλίων. Η τρίτη μάλιστα βορειότερη σειρά έχει πλάκες με ερεισίνωτα που αναμφίβολα αποτελούσαν την προεδρία. Έτσι οι επίσημοι εκτός από τα δρώμενα στη σκηνή έβλεπαν και τους θεατές. Στη ίδια πλευρά διατηρείται και ο λίθινος θρόνος του τιμώμενου προσώπου.

Στα Α. βρίσκεται η σκηνή διαστάσεων 21,60 μ. x 9,70 μ. , όμως το οικοδομικό υλικό της έχει καταρρεύσει στην παρακείμενη κλιτύ. Ορατά είναι τα θεμέλια των στενών παρόδων, ενώ παρασκήνια δεν διακρίνονται.

Βόρεια και πολύ κοντά στο θέατρο εντοπίζονται θεμέλια μεγάλου, πλην όμως αταύτιστου, αμφιπρόστυλου ναού, διαστάσεων 17,20 μ. x 5,80 μ. Στο πλαίσιο του Γ΄ Κ.Π.Σ. πραγματοποιήθηκαν στο χώρο ήπιας μορφής παρεμβάσεις (περίφραξη, εκτενής αποψίλωση, κατασκευή φυλακείου και τοποθέτηση πινακίδων πληροφόρησης).

Από αριστερά προς δεξιά: Αντιδήμαρχος Δήμου Αντιρρίου, ο κ. Π. Κατσούλης, ο κ Σ. Μπένος, η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Λ. Κολώνας, ο αρχαιοφύλακας κ. Σ. Κατσώνης, ο κ. Θ. Αγγελόπουλος

Αφού αποχαιρετήσαμε τον Αντιδήμαρχο Αντιρρίου προχωρήσαμε στον δεύτερο σταθμό της περιοδείας μας, την Καλυδώνα , όπου μας ξενάγησε η κα Μαρία Γάτση. Η Καλυδώνα υπήρξε μία από τις πέντε αιτωλικές πόλεις που έλαβαν μέρος στον Τρωικό Πόλεμο με 40 πλοία υπό τον Θόα, όπως αναφέρεται στον «Νηών Κατάλογο» της Ιλιάδας. Κυρίαρχο μυθολογικό πρόσωπο ο φημισμένος Μελέαγρος, γιος του Οινέα και της Αλθαίας (κόρης του βασιλιά της Αιτωλίας Θέστη και αδελφής της Λήδας), του οποίου το όνομα συνδέθηκε με το κυνήγι του Καλυδώνιου Κάπρου.

Η πόλη είναι κτισμένη στη δεξιά όχθη του Εύηνου ποταμού κοντά στο σημερινό Ευηνοχώρι, σε θέση στρατηγικής σημασίας που ήλεγχε την είσοδο του Κορινθιακού Κόλπου και τον θαλάσσιο δρόμο προς τη Δύση. Κατοικήθηκε ήδη από τα προϊστορικά χρόνια. Από τα τέλη του 7^{ου} αι. π.Χ.

Αεροφωτογραφία αρχαίας Καλυδώνας η σπουδαιότητα της πόλης οφείλεται στο φημισμένο ιερό της Αρτέμιδος Λαφρίας και του Απόλλωνα. Η κύρια ακμή της ανάγεται στον 4^ο και 3^ο αι. π.Χ., ενώ περί το 100 π.Χ κτίζεται το Ηρώο, επιφανές ταφικό μνημείο ενός τοπικού Ήρωα, του Λέοντα. Η εκτεταμένη οχύρωση εκτός από

την Ακρόπολη περιβάλλει και την πόλη, εντός της οποίας σώζονται πλήθος ορατών κτιρίων και μνημείων

Το θέατρο βρίσκεται στα νότια χαμηλότερα πρανή κάτω από το μεγάλο ιερό της Λαφρίας Αρτέμιδος. Πρώτη σύντομη έρευνα - εντοπισμός του πραγματοποιήθηκε από τον Ευθύμιο Μαστροκώστα. Από το 2001 ανασκάπτεται συστηματικά υπό τη Διεύθυνση της ΔΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. και του Αρχαιολογικού Ινστιτούτου της Δανίας στην Αθήνα. Το θέατρο αυτό είναι ένα από τα πλέον ιδιόμορφα στον ελλαδικό χώρο. Η

Αεροφωτογραφία θεάτρου Καλυδónας

ορχήστρα του είναι ορθογώνια διαστάσεων 16μ x 14μ. Το κοίλο του έχει 26 σειρές εδωλίων, από τις οποίες οι 9 κατώτερες έχουν ορθογώνια κάτοψη ακολουθώντας έτσι το περίγραμμα της ορχήστρας ενώ οι υπόλοιπες (ανώτερες ημικυκλικές). Διατηρείται επίσης τμήμα της σκηνής και του προσκηνίου που φαίνεται ότι αρχικά κοσμούσαν από 12 ιωνικούς κίονες, καθώς και ο μεγάλος αγωγός απορροής υδάτων. Λόγω της ιδιομορφίας του ίσως αρχικά να είχε και άλλο προορισμό (ή χρήση) σχετιζόμενο με μυστηριακές τελετουργίες (;) ή να λειτουργούσε και ως βουλευτήριο. Αν και το μνημείο δεν έχει ανασκαφεί στο σύνολό του, είναι πάντως βέβαιο ότι διακρίνονται δύο οικοδομικές φάσεις του.

Από αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Α. Κολώνας, ο κ. Θ. Αγγελόπουλος, ο κ. Σ. Μπένος, η κ. Μ. Γάτση, οι αρχαιοφύλακες, κ.κ. Α. Μαστραπάς και Δ. Θεοδωρακάκης, ο κ. Π. Κατσούλης

Επόμενος σταθμός μας ήταν το θέατρο της Νέας Πλευρώνας. Η αρχαία πόλη βρίσκεται 5 χλμ. περίπου ΒΔ. του Μεσολογγίου και καταλαμβάνει δύο λόφους της ΝΔ. απόληξης της οροσειράς του Αρακύνθου (Ζυγός). Πρόκειται για μία από τις μεγαλύτερες πόλεις της Αιτωλίας με εντυπωσιακή διατήρηση των τειχών της. Στην ίδρυση της Νέας Πλευρώνας αναφέρεται ο γεωγράφος Στράβων (Γεωγραφικά 10, II, 4), σύμφωνα με τον οποίο η πόλη κτίστηκε αμέσως μετά το 235/4 π.Χ. όταν ο Δημήτριος Β' ο Μακεδών, ο αποκαλούμενος και Αιτωλικός, κατέστρεψε την Παλαιά

Πλευρώνα, που κατά ορισμένους μελετητές βρίσκονταν νοτιότερα στους χαμηλούς λόφους Ασφακοβούνι (Γυφτόκαστρο) και Πετροβούνι, στο βόρειο όριο του σημερινού οικισμού Νέα Υδραγωγεία.

Αεροφωτογραφία Νέας Πλευρώνας

Η τοποθεσία όπου βρίσκονται τα ερείπια της αρχαίας πόλης, και ειδικότερα αυτά που τοποθετούνται στην τελευταία φάση των ελληνιστικών χρόνων, είναι στρατηγικής σημασίας, καθώς η Νέα Πλευρώνα ήλεγχε από την αρχαιότητα τόσο τις πλουτο-παραγωγικές πηγές της περιοχής (τη λιμνοθάλασσα και τις αλυκές του Μεσολογγίου) και το μοναδικό πεδινό, σχεδόν παράκτιο δρόμο που συνέδεε την Ήπειρο και τον Αμβρακικό κόλπο με τη Νότια Ελλάδα, όσο και την είσοδο - έξοδο του Πατραϊκού και του Κορινθιακού κόλπου.

Στην είσοδο του αρχ/κού χώρου μας υποδέχθηκε ο αρχαιολόγος του Τ.Δ.Π.Ε.Α.Ε., κ. Γεώργιος Σταμάτης, και η φύλακας αρχαιοτήτων της ΛΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., κ. Παρασκευή Μάνθου. Αρχικά σταθήκαμε στο χώρο των νέων κτιρίων πληροφόρησης και αναψυχής των επισκεπτών, απ' όπου απολαύσαμε την καταπληκτική θέα προς τη λιμνοθάλασσα του Μεσολογγίου και τις αλυκές, την Βαράσοβα, την αρχαία Καλυδώνα, την Παλαιά Πλευρώνα, το Μεσολόγγι, την Αχαϊκή πεδιάδα και την Δυμαία Χώρα στην απέναντι ακτή της Πελοποννήσου, τα Ιόνια νησιά έως τις Ν. Εχινάδες νήσους (Οξιεία και Κουτσιλάρης). Σταθήκαμε για λίγο στις ενημερωτικές πινακίδες που έχουν αναρτηθεί σε ειδικό χώρο των κτιρίων και περιέχουν πληροφοριακό και εποπτικό υλικό για τον αρχαιολογικό χώρο και τα σημαντικότερα μνημεία του, καθώς και πληροφορίες για το προσωπικό και το είδος των εργασιών που πραγματοποιούνται από το Τ.Δ.Π.Ε.Α.Ε. από το έτος 2002 έως σήμερα υπό την επίβλεψη ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής, πρόεδρος της οποίας είναι ο Επίτιμος Γενικός Δ/ντής Αρχ/των & Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟ, κ. Λάζαρος Κολώνας.

Η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Γ. Σταμάτης και ο κ. Σ. Μπένος μπροστά από τις ενημερωτικές πινακίδες στην είσοδο του αρχ/κού χώρου Ν. Πλευρώνας

περιοδεία μας στα σημαντικότερα μνημεία του αρχαιολογικού χώρου. Ξεναγός μας ήταν ο κ. Λάζαρος Κολώνας, ο οποίος με την βοήθεια του συνεργάτη του, κ. Γεώργιου Σταμάτη, μας πρόσφερε μια εκπληκτική ξενάγηση συνδυαζόμενη και με ενημέρωση μέσα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό, όπου παρουσιαζόταν με εύγλωττο τρόπο η πρόοδος των εργασιών των τελευταίων επτά χρόνων. Ακολουθήσαμε την διαδρομή διακίνησης των επισκεπτών που ξεκινά από την κεντρική πύλη της αρχαίας πόλης και αφού θαυμάσαμε την άριστη διατήρηση του τείχους με τις πύλες και τις κλίμακες, τα αποκαλυφθέντα τμήματα του πολεοδομικού ιστού της πόλης, τα μνημεία της Αγοράς και την μεγάλη λαξευμένη στο βράχο δεξαμενή, καταλήξαμε στο μικρό λιθόκτιστο θέατρο, το οποίο βρίσκεται στο δυτικό πραινές του λόφου, όπου αναπτύσσεται η αρχαία πόλη.

Νέα Πλευρώνα. Κεντρική Πύλη. Από αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Γ. Σταμάτης, η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Γρ. Διαμαντόπουλος, ο κ. Π. Κατσούλης, ο κ. Σ. Μπένος, ο κ. Λ. Κολώνας

Το θέατρο βρίσκεται σε επαφή με τη δυτική πλευρά της οχύρωσης. Πρόκειται για ένα από τα πιο ενδιαφέροντα θέατρα της Αιτωλίας, τόσο λόγω της μοναδικής θέας που προσφέρει προς την πεδινή παραλιακή ζώνη στα δυτικά του Μεσολογγίου, όσο και λόγω μιας σημαντικής κατασκευαστικής ιδιαιτερότητας που παρουσιάζει. Συγκεκριμένα, το προσκήνιό του έχει διαταχθεί μπροστά και σε επαφή με το τείχος,

Θέατρο Νέας Πλευρώνας

συμπληρώνει πύργος της οχύρωσης που βρίσκεται σε επαφή με αυτήν. Από τον πύργο αυτό ήταν δυνατή η έξοδος από το τείχος μέσω μικρής πυλίδας που βρίσκεται στη Β. πλευρά του.

Ο πύργος θα πρέπει να αποτελούσε βοηθητικό χώρο της σκηνής και των παρασκηνίων, ενδεχομένως αποδυτήρια των ηθοποιών. Οι πάροδοι του θεάτρου, πλάτους 2,40 μ., βρίσκονται μεταξύ του κοίλου και του τείχους και αποτελούνται από διαδρόμους που σχηματίζονται από τους αναλημματικούς τοίχους του κοίλου και παράλληλους προς αυτούς τοίχους. Όπως αποδείχθηκε από

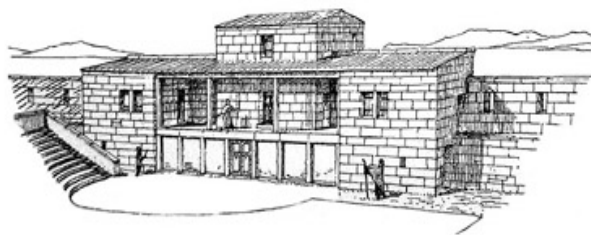
ανασκαφική έρευνα, στη βόρεια πάροδο οι είσοδοι των παρόδων προς το θέατρο έφεραν τοξωτό υπέρθυρο.

Η ορχήστρα του θεάτρου έχει διάμετρο 11,60 μ., είναι διαμορφωμένη με χώμα στο φυσικό έδαφος, χωρίς περιμετρικό αγωγό συγκέντρωσης των ομβρίων υδάτων, τα οποία παροχετεύονταν σε μικρό αγωγό που ξεκινά από το νότιο άκρο της ορχήστρας και δια του τείχους καταλήγει εξωτερικά της οχύρωσης. Το κοίλο είναι διαμορφωμένο στο πρανές και αποτελείται από 16-17 σειρές εδωλίων. Ορισμένα εδώλια είναι λαξευμένα στο φυσικό βράχο. Το κοίλο φέρει τέσσερις κλίμακες, εκ των οποίων οι δύο σε επαφή με τους πλευρικούς αναλημματικούς τοίχους του (στα Β. και Ν.), καθώς και άλλες δύο κεντρικές που το χωρίζουν σε τρεις κερκίδες.

Αν και το θέατρο δεν έχει ερευνηθεί στο σύνολό του, φαίνεται ότι μετά τη δέκατη σειρά εδωλίων πρέπει να υπήρχε διάζωμα που χώριζε το κάτω από το άνω τμήμα (επιθέατρο) του θεάτρου. Ίχνη της κλίμακας ανόδου στο επιθέατρο είναι σήμερα ορατά στον κεντρικό άξονα του θεάτρου μετά τη δέκατη σειρά εδωλίων.

Άποψη ορχήστρας και κοίλου θεάτρου
Νέας Πλευρώνας από Ν.

Αναπαράσταση σκηνικού οικοδομήματος του θεάτρου
κατά Ε. Fiechter

Τα εδώλια σε άλλα σημεία είναι κατασκευασμένα από ορθογώνιους λαξευμένους λίθους, και σε άλλα, κυρίως στις δύο χαμηλότερες σειρές, στο κέντρο του θεάτρου, είναι λαξευμένα στο φυσικό βράχο. Στο μέτωπο της πρώτης σειράς των εδωλίων και σε τρία σημεία, εκ των οποίων το ένα στο μέσο και τα άλλα δύο προς τις κεντρικές κλίμακες ανόδου, είναι ορατά τα ίχνη των λαξευμάτων της θέσης των καθισμάτων επίσημων προσώπων (αυτά αντιστοιχούν από ένα σε κάθε κερκίδα). Αβαθή λαξεύματα σώζονται και στην άνω επιφάνεια των εδωλίων, όπου προσαρμόζονταν οι μαρμάρινες επικαλύψεις τους, τμήματα από τις οποίες δυστυχώς δεν διασώθηκαν.

Μετά από τις απαραίτητες αναμνηστικές φωτογραφίες στο χώρο του θεάτρου και μια σύντομη συνέντευξη στους δημοσιογράφους, τους οποίους για άλλη μια φορά θέλω να ευχαριστήσω που μας συνόδευσαν σε αυτήν την περιοδεία, κατηφορίσαμε προς τα λιθόκτιστα κτίρια στην είσοδο του αρχ/κού χώρου.

Θέατρο Νέας Πλευρώνας: Από αριστερά προς τα δεξιά: ο κ. Λ. Κολώνας, ο κ. Σ. Μπένος, η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Γ. Σταμάτης και ο κ. Π. Κατσούλης

Συνέντευξη κ. Σ. Μπένου (Θέατρο Πλευρώνας)

Εκεί μας περίμενε μια ευχάριστη έκπληξη. Σπιτικές λιχουδιές της κ. Π. Μάνθου και γλυκό κόκκινο κρασί, απαραίτητα εφόδια προκειμένου να ανταποκριθούμε στο απαιτητικό πρόγραμμα της σύντομης περιοδείας μας. Ακολουθούσε επίσκεψη στο αρχαίο θέατρο των Οινιαδών και εν συνεχεία συνάντηση με τον δήμαρχο Ι. Π. Μεσολογίου, κ. Ιωάννη Αναγνωστόπουλο.

Μετά την Πλευρώνα κατευθυνθήκαμε προς τους **Οινιάδες**. Στην είσοδο του χώρου μας υποδέχθηκαν ο Δήμαρχος του ομώνυμου Δήμου, κ. Αντώνιος Αλετράς, ο πρόεδρος της ΚΕΠΑΠΟ, κ. Χρήστος Λυμπέριος, και η γραμματέας, κ. Αγγελική Συροκώστα.

Η αρχαία πόλη Οινιάδες είναι κτισμένη στη Β. όχθη του ποταμού Αχελώου 4 χλμ. δυτικά του σημερινού χωριού Κατοχή. Στην αρχαιότητα ήταν η δεύτερη σε μέγεθος και σπουδαιότητα πόλη των Ακαρνάνων μετά την Στράτο. Κατείχε στρατηγική θέση από την οποία ελέγχονταν τόσο η είσοδος προς τον Πατραϊκό κόλπο όσο και η θαλάσσια αρτηρία μεταξύ της Ακαρνανίας και των νησιών Λευκάδας, Ιθάκης και Κεφαλονιάς. Λόγω της στρατηγικής της θέσης κατά την αρχαιότητα η πόλη σημείωσε μεγάλη οικονομική και πολιτισμική ακμή, γι' αυτό και αποτέλεσε το μήλο της έριδας μεταξύ Αιτωλών και Ακαρνάνων. Δεν ήσαν λίγοι οι επίζηλοι

κατακτητές που έφτασαν προ των τειχών της, αρκετοί από τους οποίους κατάφεραν τελικά να περάσουν τις πύλες της.

Η αρχαία πόλη αναπτύσσεται πάνω σε κατάφυτο από βελανιδιές λόφο, τον Τρίκαρδο, όπως ονομάζεται σήμερα, και η ισχυρή οχύρωσή της αποτελεί ένα από τα πλέον χαρακτηριστικά δείγματα της οχυρωματικής τέχνης της ελληνιστικής περιόδου στην Αιτωλοακαρνανία. Η οχύρωση που περικλείει ολόκληρη την πόλη καταλήγει στην ακρόπολή της, στην κορυφή του λόφου. Χωριστή οχύρωση περικλείει και το λιμάνι της, η λεγόμενη «οχύρωση ή ακρόπολη του λιμανιού». Εντός της οχύρωσης έχουν αποκαλυφθεί τα δημόσια κτίρια της Αγοράς, τμήματα του πολεοδομικού ιστού της πόλης, λουτρική εγκατάσταση, το αποκαλούμενο από τον Β. Powell «οικοδόμημα στο λόφο», καθώς και το θέατρο. Η επίσκεψή μας περιορίστηκε για λόγους συντομίας χρόνου στο θέατρο και στους νεώσοικους, όπου μας ξενάγησαν από κοινού ο κ. Λάζαρος Κολώνας και η κ. Μαρία Γάτση.

Αεροφωτογραφία του λόφου Τρίκαρδου, όπου αναπτύσσεται η αρχαία πόλη των Οινιαδών

Η πρώτη συστηματική έρευνα του θεάτρου πραγματοποιήθηκε από τον Αμερικανό αρχαιολόγο Benjamin Powell, στο δεύτερο μισό του Δεκεμβρίου του έτους 1900. Έκτοτε ο χώρος παρέμεινε επιχωσμένος έως το έτος 1987, οπότε η ΣΤ΄ Ε.Π.Κ.Α. Πατρών, δια του προϊσταμένου της, κ. Λάζαρου Κολώνα, ανέλαβε την πλήρη αποκάλυψή του. Η νέα συστηματική έρευνα, μελέτη και δημοσίευση του Θεάτρου των Οινιαδών κατέστη δυνατή μετά την έγκριση της αίτησης του Ινστιτούτου Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου της Βιέννης από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο του ΥΠ.ΠΟ. Τη χρηματοδότηση του ερευνητικού προγράμματος ανέλαβε το Ταμείο Προώθησης Επιστημονικής Έρευνας (FWF) του Υπουργείου Πολιτισμού της Αυστρίας. Οι εργασίες στον αρχαιολογικό χώρο, που πραγματοποιήθηκαν από κ. Λ. Κολώνα και τον καθηγητή Σάββα Γώγο, άρχισαν το 1991, συνεχίστηκαν το 1992 και ολοκληρώθηκαν ουσιαστικά το 1993. Το έτος 2002 συγκροτήθηκε η Επιστημονική Επιτροπή του έργου *«Προστασία, έρευνα & ανάδειξη*

τριών (3) αρχαίων πόλεων του Νομού Αιτωλοακαρνανίας: Πλευρώνα – Οινιάδες – Πάλαιρος» του Τ.Δ.Π.Ε.Α.Ε., η οποία το διάστημα από το 2002 έως ο 2006 πραγματοποίησε εργασίες συντήρησης και ανάταξης επιμέρους τμημάτων του μνημείου (εδώλια, αναλημματικοί τοίχοι, κ.α.)

Το κοίλο του θεάτρου, που είναι λαξευμένο στον γκρίζο τοπικό ασβεστόλιθο της περιοχής, είναι μεγαλύτερο από ένα ημικύκλιο και αποτελείται από είκοσι οχτώ σειρές εδωλίων, εκ των οποίων διατηρούνται μόνο δέκα εννέα. Στη ΝΔ. πλευρά του κοίλου υπήρχαν κτιστές σειρές εδωλίων, ορισμένα από τα οποία διατηρήθηκαν ενεπίγραφα στο κάτω μέρος της κερκίδας. Οι θεατές προσέγγιζαν τις θέσεις τους

Αεροφωτογραφία θεάτρου Οινιαδών

μέσω εννέα κλιμάκων ανόδου, οι οποίες χώριζαν το κοίλο σε έντεκα κερκίδες, χωρίς διάζωμα. Οι απολήξεις του κοίλου ΝΑ. και ΒΔ. συμπληρώνονται με αναλημματικούς τοίχους, οι οποίοι ήταν κτισμένοι ο ένας κατά το πολυγωνίζον και ο άλλος κατά το ψευδοϊσόδομο σύστημα. Από τα άλλα αρχιτεκτονικά μέρη του θεάτρου διατηρούνται

η ορχήστρα, διαμ. 16,14 μ., επιστρωμένη από ένα είδος σκληρού πατημένου χώματος και πλαισιωμένη με κράσπεδο, πλάτους 0,46 μ., που σώζεται σε άριστη κατάσταση. Μεταξύ της ορχήστρας και της πρώτης σειράς εδωλίων, υπάρχει αποχετευτικός αγωγός με καλυπτήριες πλάκες, οι οποίες δημιουργούσαν γύρω από την ορχήστρα ένα είδος διαδρόμου πρόσβασης των θεατών προς τις θέσεις του κοίλου. Σε κακή κατάσταση διατηρείται η σκηνή, από την οποία είναι ορατά μόνον τα θεμέλια του προσκηνίου, συνολικού μήκους 21,89 μ., και των παρασκηνίων, διαστ. 5 x 5,62 μ. το καθένα.

Οικοδομικά στο θέατρο των Οινιαδών αναγνωρίζονται δύο κατασκευαστικές φάσεις που σχετίζονται κυρίως με ανακατασκευές του σκηνικού οικοδομήματος και λιγότερο με άλλες παρεμβάσεις στα υπόλοιπα μέρη του:

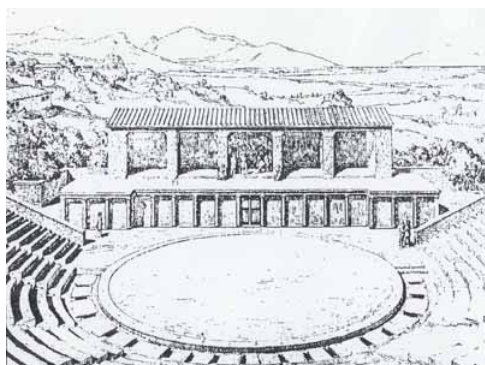

Φάση I : κατά τα μέσα του 4^{ου} αι. π.Χ. το θέατρο λειτουργεί με τη βοήθεια ενός μονώροφου ορθογωνίου σκηνικού οικοδομήματος με πέντε μεγάλα

Γραφική αναπαράσταση οικοδομικής φάσης I της σκηνής από Σάββα Γώγο

ορίζονται από τέσσερις πεσσούς που έφεραν επίκρανα δωρικού τύπου με άβακα και εχίνο. Τα μεταξύ των πεσσών ανοίγματα εφράσσοντο με ζωγραφικούς πίνακες (σκηνογραφία), που ανταποκρίνονταν στις σκηνοθετικές ανάγκες.

Φάση II (α' μισό 3^{ου} αι. π.Χ.): Στην πρόσοψη της αρχικής σκηνής προστέθηκε προσκήνιο, το οποίο λαμβάνει πια τη θέση του κύριου δομικού στοιχείου. Ανατολικά και δυτικά της σκηνής κτίστηκαν επίσης δύο μικρά παρασκήνια που περικλείουν το προεξέχον προσκήνιο. Στην πρόσοψη των πεσσών

Σχεδιαστική αναπαράσταση σκηνής κατά H. Wirsing (1924), δημοσιευμένο από E. Fiechter

Γραφική αναπαράσταση της οικοδομικής φάσης II της σκηνής από Σάββα Γώγο

που στήριζαν την επίπεδη οροφή του προσκηνίου, υπήρχαν σύμφυτοι ημικίονες με ιωνικά κιονόκρανα. Το αρχικό ορθογώνιο σκηνικό οικοδόμημα επεκτείνεται καθ' ύψος και από μονώροφο μετατρέπεται σε διώροφο. Στην άνω ταινία του επιστυλίου του λεγόμενου θριγκού, ανήκει και η χορηγική επιγραφή (ΤΗ)Ν ΟΡΧΗΣΤ(ΡΑ)Ν, που αναφέρεται στην κατασκευή της ορχήστρας. Ταυτόχρονα με τις παρεμβάσεις στην πρόσοψη έγινε διαμόρφωση και της παλιότερης ορχήστρας με την προσθήκη και την κατασκευή σε αυτή λίθινου περιμετρικού κρηπιδώματος, καθώς και την κατασκευή κτιστού αγωγού στο χώρο μεταξύ του κοίλου και του κρηπιδώματος για τη συγκέντρωση και απορροή των ομβρίων υδάτων.

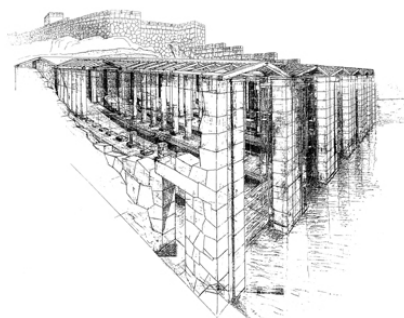
Ξενάγηση από τον κ. Λ. Κολώνα στο θέατρο των Οινιαδών: από αριστερά προς δεξιά: ο κ. Θ. Αγγελόπουλος, η κ. Α. Συροκώστα, ο αρχαιοφύλακας κ. Ι. Ρόμπολας, ο κ. Α. Αλετράς, ο κ. Π. Κατσούλης, η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Χρ. Λυμπέριος, ο κ. Σ. Μπένος και ο κ. Λ. Κολώνας

Εν συνεχεία κατευθυνθήκαμε προς τους νεώσοικους στο ΝΔ. τμήμα της οχύρωσης του λιμανιού. Ένα εντυπωσιακό μνημείο, το οποίο αποκαλύφθηκε πλήρως από τον κ. Λ. Κολώνα, τότε διευθυντή της ΣΤ΄ Ε.Π.Κ.Α. Πατρών, και τους συνεργάτες του το 1995. Πρόκειται για στεγασμένο οικοδόμημα, διαστ. 41 μ. X 47 μ., το εσωτερικό του οποίου διαιρούσαν συμμετρικά πέντε κιονοστοιχίες από δέκα επτά αρράβδωτους κίονες. Τα ανοίγματα μεταξύ των κιονοστοιχιών κάλυπταν δίρριχτες επιμήκεις στέγες με λακωνική κεράμωση. Μεταξύ των κιονοστοιχιών αναπτύσσονταν έξι ισόχωρα «κλίτη» με λαξευτά σκαφοειδή και ανηφορικά προς το βάθος των νεωσοίκων δάπεδα. Πρόκειται για τις ράμπες μέσα στις οποίες τα πλοία σύρονταν στον υπόστεγο χώρο.

Οι νεώσοικοι των Οινιαδών χρονολογούνται στον 4^ο αι. π.Χ. και πολλά από τα αρχιτεκτονικά τους στοιχεία είναι συγγενή προς τους νεώσοικους του λιμανιού της Ζέας στον Πειραιά. Βρίσκονταν δε σε πλήρη λειτουργία έως και τα τέλη του 3^{ου} αι. π.Χ., όταν, για άγνωστο λόγο, η στέγη υποχώρησε, οι κιονοστοιχίες κατέρρευσαν και οι σφόνδυλοι γέμισαν τις ράμπες, καθιστώντας αδύνατη τη χρήση τους.

Αεροφωτογραφία των νεώσοικων μετά την ολοκλήρωση της ανασκαφής

Σχεδιαστική αναπαράσταση των νεώσοικων από Ε.-L. Schwandner

Νεώσοικοι Οινιαδών: από αριστερά προς δεξιά: η κ. Α. Συροκώστα, ο κ. Α. Αλετράς, η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Π. Κατσούλης, ο κ. Σ. Μπένος, ο κ. Θ. Αγγελόπουλος, ο κ. Λ. Κολώνας, ο κ. Χρ. Λυμπέριος και ο κ. Ι. Ρόμπολας

Με την εικόνα αυτού του επιβλητικού και εντυπωσιακού μνημείου χαραγμένη στο μυαλό μας αποχωρήσαμε από τον αρχαιολογικό χώρο των Οινιαδών. Εκεί αποχαιρέτησαμε τους τοπικούς φορείς του δήμου και εν συνέχεια κατευθυνθήκαμε

προς το Δημαρχείο της Ι. Π. Μεσολογγίου, όπου μας υποδέχθηκε θερμά ο Δήμαρχος, κ. Ιωάννης Αναγνωστόπουλος. Η επίσκεψή μας περιελάμβανε ενημέρωση του δημάρχου τόσο για το σκοπό και τη λειτουργία του Σωματείου «Διάζωμα» όσο και ειδικότερα για θέματα προστασίας και ανάδειξης των αρχαίων θεάτρων.

Επίσκεψη του κ. Σ. Μπένου στο Δημαρχείο Ι. Π. Μεσολογγίου. Επίδοση αναμνηστικού δώρου από τον Δήμαρχο κ. Ι. Αναγνωστόπουλο

Το πρόγραμμα της πρώτης ημέρας έκλεισε με την επίσκεψή μας στα γραφεία της ΛΣΤ΄ Ε.Π.Κ.Α. στο Μεσολόγγι, όπου μας υποδέχθηκαν θερμά οι υπάλληλοι της τοπικής Εφορείας Αρχαιοτήτων.

Επίσκεψη του κ. Σ. Μπένου στα γραφεία της ΛΣΤ. Ε.Π.Κ.Α. στο Μεσολόγγι. Από αριστερά προς δεξιά: ο κ. Λ. Κολώνας, η Έφορος Αρχ/των κ. Μαρία Γάτση και ο κ. Σ. Μπένος

ΠΕΜΠΤΗ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ 2009

Το πρόγραμμα της δεύτερης ημέρας της περιοδείας μας στο Ν. Αιτ/νίας περιελάμβανε επίσκεψη στα θέατρα του Αμφιλοχικού Άργους και της Στράτου. Ξεκινήσαμε στις 9:30 από το Ξενοδοχείο «Θεοξένια» στο Μεσολόγγι. Μαζί μας ήταν η Έφορος Αρχ/των, κ. Μαρία Γάτση, ο Επίτιμος Γενικός Δ/ντής Αρχ/των & Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟ, κ. Λάζαρος Κολώνας, ο Αντινομάρχης, κ. Π. Κατσούλης, ο πρώην δήμαρχος Αντιρρίου, κ. Θεόδωρος Αγγελόπουλος και ο αρχιτεχνίτης του Τ.Δ.Π.Ε.Α.Ε., κ. Γρηγόριος Διαμαντόπουλος. Πρώτη μας στάση το Αμφιλοχικό Άργος, όπου συναντήσαμε τον Δήμαρχο Αμφιλοχίας και πρόεδρο της ΤΕΔΚ Αιτ/νίας, κ. Απόστολο Κοιμήση, και τους αντιδημάρχους.

Αεροφωτογραφία Αμφιλοχικού Άργους
 Αμβρακικό κόλπο πρόβουνα του Μακρυνόρους. Από αυτή την τόσο σημαντική πόλη, που κυριαρχούσε από τον 5^ο αι. π.Χ. στην εύφορη παράκτια πεδινή περιοχή, διατηρούνται ορατά τμήματα της οχύρωσής της, τα θεμέλια δημοσίων και ιδιωτικών κτιρίων, ίχνη του θεάτρου. Η θέση του θεάτρου του είναι γνωστή ήδη από το 1916, αλλά δεν έχει ακόμα ερευνηθεί ανασκαφικά, είναι ορατές μόνο ορισμένες λιθόπλινθοι του κοίλου. Βρίσκεται εντός ελαιόφυτης έκτασης ιδιοκτησίας κληρονόμων Χούτα. Στη συζήτηση που είχαμε με τους τοπικούς φορείς του Δήμου Αμφιλοχίας και τους αρχαιολόγους της τοπικής Εφορείας Αρχαιοτήτων επισημάνθηκε από όλους η ανάγκη διενέργειας δοκιμαστικών τομών. Μετά την επίσκεψή μας στο Αμφιλοχικό Άργος απολαύσαμε τον καφέ μας στο λιμάνι της Αμφιλοχίας με θέα τον Αμβρακικό κόλπο.

Ιδιοκτησία κληρονόμων Χούτα, όπου εντοπίζεται το θέατρο του Αμφιλοχικού Άργους. Από αριστερά προς δεξιά: ο κ. Σ. Μπένος, η κ. Μ. Γάτση, ο κ. Α. Κοιμήσης, ο κ. Θ. Αγγελόπουλος και ο κ. Λ. Κολώνας

Επόμενος σταθμός μας ήταν το θέατρο της αρχαίας Στράτου, το μεγαλύτερο από τα πέντε έως σήμερα αποκαλυφθέντα θέατρα του Ν. Αιτωλοακαρνανίας. Στο χώρο μας υποδέχθηκαν οι αρχαιοφύλακες, κ.κ. Αγγελική Σαφαρίκα, Νικόλαος Σιδέρης και Αναστασία Μπέκου, ο δήμαρχος του ομώνυμου δήμου Ευάγγελος Μουρτζιάπης, ο αντιδήμαρχος, κ. Χρήστος Νικολάου και ο δημοτικός σύμβουλος, κ. Παπαϊωάννου. Τα ερείπια της αρχαίας Ακαρνανικής πρωτεύουσας της Στράτου

βρίσκονται Β. του σημερινού χωριού Στράτος, 10 χλμ. ΒΔ. του Αग्रινίου, πολύ κοντά στη Δ. όχθη του Αχελώου, ο οποίος ήταν έως αυτήν πλωτός κατά τους κλασικούς και ελληνιστικούς χρόνους, όπως εξάλλου αποδεικνύει και η εντυπωσιακή παραποτάμια πύλη της. Η Στράτος υπήρξε μία από τις μεγαλύτερες και καλύτερα οχυρωμένες πόλεις της Ακαρνανίας. Επίσης, υπήρξε πρωτεύουσα του Κοινού των Ακαρνάνων από τον 4^ο έως το 272 π.Χ.

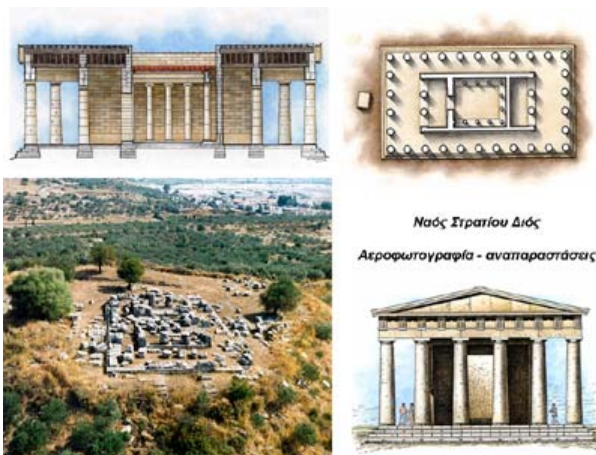
Η πόλη διέθετε ισχυρή οχύρωση, μήκους 5,5 χλμ. Από το Θουκυδίδη (Β, 80) χαρακτηρίζεται ως «πόλη μεγίστη». Περιελάμβανε 22 πύλες και 55 ορθογώνιους πύργους, ενώ ένα εσωτερικό «διατείχισμα», μήκους 850 μ. περίπου, τη χώριζε (για λόγους επιπλέον ασφάλειας) σε δυο μέρη. Στο Δ τμήμα της βρισκόταν ο ναός του Δία και η Αγορά και στο Α. το θέατρό της. Στο βορειότερο άκρο της οχύρωσης υπήρχε η ακρόπολη

Ο περίφημος δωρικός ναός του Στρατίου Διός, διαστάσεων 34, 47 μ. Χ 15, 41 μ., με 6 κίονες στη στενή και 11 στη μακριά πλευρά του. Κτίστηκε στον ύστερο 4^ο αι. π.Χ., εξ ολοκλήρου από ντόπιο σκληρό ασβεστόλιθο. Διαιρούνταν σε σηκό, πρόναο και οπισθόδομο. Όλοι του οι κίονες

παρέμειναν αρράβδωτοι, γεγονός που πιθανότατα υποδηλώνει πως ο ναός έμεινε ημιτελής. Στα ΝΑ του ναού δεσπόζει ο βωμός και βάσεις αναθημάτων. Οι πρώτες ανασκαφές διεξήχθησαν τα χρονικά διαστήματα 1892-1913 και το 1924 από τη Γαλλική Αρχαιολογική Σχολή, οπότε και δημοσιεύτηκε το μνημείο, μαζί

με τις επιγραφές που βρέθηκαν εκεί. Η σημαντικότερη μελέτη του ωστόσο δημοσιεύτηκε το 1925 από τον Α. Ορλάνδο.

Η αγορά της αρχαίας Στράτου αποτελούσε το εμπορικό, πολιτικό και διοικητικό κέντρο της πόλης και ήταν περικλειστή. Η πλατεία της, κτισμένη σε δυο πλατώματα στη δυτική πλευρά του διατειχίσματος, περιβάλλονταν στα βόρεια, στα δυτικά και στα ανατολικά από στοές, ενώ η είσοδός της ήταν στα Ν. (πρόσβαση μέσω της Ν-κεντρικής πύλης). Λίγο πιο Α. (και ΒΑ. της ανατολικής στοάς) ήταν κτισμένο και το βουλευτήριο της πόλης, ένα ορθογώνιο οικοδόμημα, με εσωτερικούς κίονες για τη στήριξη της τετράρριχτης στέγης του και με καθίσματα στις τέσσερις πλευρές

του. Στην πλατεία της Αγοράς εντοπίστηκαν επίσης ένα ημικυκλικό βάθρο ανδριάντων, μια αναθηματική εξέδρα και άλλα σημαντικά αναθήματα, ένας βωμός για τις θυσίες ζώων. Σχεδόν εφαπτόμενη στη δυτική στοά και στα ΝΔ της Αγοράς υπάρχει και ορθογώνια περίστυλη κρήνη.

Το αρχαίο θέατρο του Στράτου είναι κτισμένο σε χαμηλή πλαγιά και έχει θέα προς τον ποταμό Αχελώο και την κοιλάδα του. Βρίσκεται εντός των τειχών της αρχαίας πόλης, ανατολικά του διατειχίσματος και πολύ κοντά στην αγορά της. Την θέση του θεάτρου

είχε εντοπίσει πρώτος το 1805 ο W. M. Leake, ενώ η θέση του τοποθετήθηκε σωστά στο τοπογραφικό της αρχαίας πόλης από τον L. Heuzey το 1856. Στη δημοσίευση των εργασιών της Γαλλικής Αρχαιολογικής Σχολής το 1892 δεν συμπεριλήφθηκε στο γενικό τοπογραφικό της πόλης, επειδή δεν ήταν ορατό. Τη θέση ύπαρξης του θεάτρου ταύτισε και πάλι τέσσερα χρόνια αργότερα ο F. Noack. Οι νεώτερες έρευνες πραγματοποιήθηκαν από το 1990 έως το 1996 υπό τη διεύθυνση του Επίτιμου Γενικού Διευθυντή Αρχαιοτήτων & Πολιτιστικής Κληρονομιάς του ΥΠΠΟ, Δρ. Λάζαρου Κολώνα, και με τη συμμετοχή του Dr. E.-L.Schwandner, ως εκπροσώπου του Κεντρικού Γερμανικού Ινστιτούτου στο Βερολίνο.

Το θέατρο του Στράτου είναι το μεγαλύτερο από τα πέντε έως σήμερα αποκαλυφθέντα θέατρα του νομού Αιτωλοακαρνανίας. Δεν σώζεται σε πολύ καλή κατάσταση. Από τα αποκαλυφθέντα μέρη του καλύτερα σώζονται: οι κερκίδες με τα εδώλια στο ΒΑ. τμήμα του κοίλου, οι κατώτερες σειρές εδωλίων στις Β. κερκίδες, η πρώτη σειρά των εδωλίων, οι λεγόμενες «προεδρίες», η ορχήστρα και ο αποχετευτικός αγωγός, ενώ από το σκηνικό οικοδόμημα, το προσκήνιο και το παρασκήνιο σώζεται μόνο η θεμελίωση. Η κατασκευή του χρονολογείται στον 4^ο αι. π.Χ. Ανακατασκευές και επιδιορθώσεις, κυρίως όσον αφορά στο σκηνικό οικοδόμημα, έγιναν στον 3^ο και τον 2^ο αι. π.Χ. Το θέατρο ως επί το πλείστον είναι δομημένο από γκριζοπράσινους ντόπιους ψαμμιτόλιθους (κοίλο, σκηνή), ενώ τα κατώτερα μέρη του κοίλου, η κρηπίδα της περιφέρειας της ορχήστρα και ο αποχετευτικός αγωγός είναι κατασκευασμένα από λευκό ασβεστόλιθο Λεπενούς.

Αρχαίο θέατρο Στράτου

Κοίλο: το κοίλο διαιρείται με δώδεκα (12) κλίμακες ανόδου σε έντεκα (11) κερκίδες, ενώ δεν υπάρχει διάζωμα. Σώζονται τουλάχιστον τριάντα τρεις (33) σειρές εδωλίων. Η χωρητικότητά του υπολογίζεται σε 6.000 θεατές περίπου. Τα ανώτερα εδώλια του κοίλου είναι κατασκευασμένα από

ντόπιους γκριζοπράσινους ψαμμιτόλιθους, ενώ τα κατώτερα μέρη από λευκό ασβεστόλιθο Λεπενούς. Στην πρώτη σειρά των εδωλίων σώζονται οι λεγόμενες «προεδρίες», ο αριθμός των οποίων ανέρχεται στις έντεκα (11), που αντιστοιχεί μία σε κάθε κερκίδα. Αυτές είναι κατασκευασμένες από ψαμμιτόλιθο (μονολιθικές). Εν μέρει διατηρείται και ο πλακόστρωτος διάδρομος που μεσολαβεί μεταξύ των προεδριών και της ορχήστρας. Και εδώ έχουν χρησιμοποιηθεί πλάκες από λευκό ασβεστόλιθο (Λεπενούς).

Ορχήστρα: έχει διάμετρο 15,50 μ. περίπου. Πλαισιώνεται από λίθινο κράσπεδο, πλάτους 0,30 μ., κατασκευασμένο από λευκό ασβεστόλιθο. Σε καλή κατάσταση διατηρείται και ο αποχετευτικός αγωγός, ο οποίος περιτρέχει την ορχήστρα κατά το βόρειο ήμισυ, φέρει καλυπτήριες πλάκες ανά 2 μ. περίπου, και λίγο πριν την ανατολική πάροδο γίνεται υπόγειος και συνεχίζει με διεύθυνση από Β. προς Ν. κάτω από τη σκηνή και το προσκήνιο. Στο δάπεδο της ορχήστρας βρέθηκαν θραύσματα από τα ερεισίνωτα από δύο ακόμη τιμητικές «προεδρίες» στο ανατολικό και στο βόρειο τμήμα της, αλλά ενδεχομένως υπήρχε και μία τρίτη στο δυτικό. Οι «προεδρίες» αυτές ανήκουν στην τελευταία φάση χρήσης του θεάτρου που χρονολογείται στον 2^ο αι. π.Χ. και ήταν κατασκευασμένες από λευκό ασβεστόλιθο. Στη φάση αυτή ανήκει και μεγάλη ορθογώνια βάση αναθήματος μεταξύ ορχήστρας και δυτικής παρόδου.

Σκηνή: από την ανασκαφή των ορατών θεμελίων του σκηνικού οικοδομήματος έχουν αναγνωριστεί τρεις οικοδομικές φάσεις. Η πρώτη χρονολογείται στον 4^ο αι. π.Χ., η δεύτερη στον 3^ο και η τελευταία στον 2^ο αι. π.Χ.

ΦΑΣΗ I: τον 4^ο αι. π.Χ. κατασκευάζεται ένα απλό ισόγειο οικοδόμημα ανοιχτό στην πρόσοψη προς την ορχήστρα που έχει τη μορφή στοάς. Το οικοδόμημα αυτό έχει ορθογώνια κάτοψη και διαστάσεις 18 μ. X 9 μ. Η είσοδος ανοιγόταν στο νότιο τοίχο.

Γραφική αναπαράσταση φάσης I

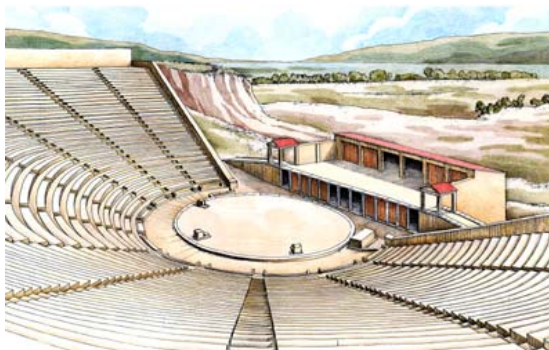
Η στέγη ήταν δίρριχτη και στηριζόταν σε έξι εσωτερικούς κίονες, εκ των οποίων οι δύο στα άκρα εφάπτονταν στους πλευρικούς - ανατολικό και δυτικό - τοίχους του οικοδομήματος. Στην ανοιχτή πρόσοψη υπήρχαν πέντε πεσσοί και δημιουργούνταν ανάμεσα στους

εξωτερικούς τοίχους έξι ανοίγματα, στα οποία τοποθετούνταν μεγάλοι ζωγραφικοί πίνακες που χρησίμευαν ως φόντο για τις παραστάσεις. Στη φάση αυτή η σκηνή βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με την ορχήστρα.

ΦΑΣΗ II: στον 3^ο αι. π.Χ. η σκηνή γίνεται διώροφη και πλέον η σκηνική δράση πλην της ορχήστρας πιθανόν να λάμβανε χώρο και στον όροφο του σκηνικού οικοδομήματος. Η ισόγεια ανοιχτή προς την ορχήστρα πρόσοψη κλείνεται και μία νέα πεσσόσχημη κιονοστοιχία στηρίζει πλέον την οροφή, μπροστά από την οποία διαδραματίζονται οι θεατρικές παραστάσεις. Στα ανοίγματα της πεσσόσχημης αυτής κιονοστοιχίας τοποθετούνται μεγάλοι ζωγραφικοί πίνακες, όπως συνέβαινε στα αντίστοιχα ανοίγματα της πρόσοψης του σκηνικού οικοδομήματος της πρώτης φάσης. Η εσωτερική κιονοστοιχία αντικαθίσταται από τοίχο και δημιουργούνται δύο ορθογώνιοι χώροι, μεταξύ των οποίων σχηματίζεται διάδρομος. Στην φάση αυτή, όπως και στην Φάση I, οι παραστάσεις διαδραματίζονταν στην ορχήστρα επειδή η σκηνή ήταν μικρή. Οι κίονες της πρόσοψης αντικαθίσταται από πέντε πεσσούς οχταγωνικής τομής για την καλύτερη στέγαση του πρώτου ορόφου.

ΦΑΣΗ III: στον 2^ο αι. π.Χ.

κατασκευάζονται δύο επικλινείς διάδρομοι (ράμπες) που οδηγούσαν από τις παρόδους του θεάτρου (ανατολική και δυτική) στο χώρο των θεατρικών παραστάσεων, δηλαδή στο προσκήνιο του άνω ορόφου, ενώ ταυτόχρονα το σκηνικό οικοδόμημα αποκτά και παρασκήνια. Παράλληλα, ανακατασκευάζεται η πρόσοψη της παλιάς ισόγειας

Γραφική αναπαράσταση φάσης III

σκηνής, στην οποία τοποθετήθηκαν δώδεκα (12) δωρικοί ημικίονες. Στην φάση αυτή οι θεατρικές παραστάσεις διαδραματίζονται αποκλειστικά στον πρώτο όροφο, ενώ ολόκληρο το σκηνικό οικοδόμημα ακουμπά σχεδόν στην ορχήστρα. Στην φάση αυτή χρονολογούνται και οι τιμητικές προεδρίες που τοποθετήθηκαν στο δάπεδο της ορχήστρας και η μεγάλη ορθογώνια βάση του αναθήματος μεταξύ ορχήστρας και δυτικής παρόδου.

Μετά το πέρας της επισκέψεώς μας στα θέατρα του Ν. Αιτωλοακαρνανίας ακολούθησε συνέντευξη τύπου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγρινίου, παρουσία του Νομάρχη Αιτ/νίας και Ιδρυτικού Μέλους του σωματείου «Διάζωμα», κ. Θύμιου Σώκου, ο οποίος δυστυχώς για λόγους υγείας δεν κατέστη δυνατό να μας συνοδεύσει στην διήμερη περιοδεία μας, του Δημάρχου Αγρινίου κ. Παύλου Μοσχολιού, του Επίτιμου Γενικού Δ/ντή Αρχ/των του ΥΠΠΟ κ. Λάζαρου Κολώνα και της Προϊσταμένης της ΛΣΤ' Ε.Π.Κ.Α. κ. Μαρίας Γάτση. Τόσο ο Νομάρχης όσο και ο Δήμαρχος Αγρινίου εξήραν την πρωτοβουλία του σωματείου «Διάζωμα» και μας διαβεβαίωσαν ότι θα σταθούν αρωγοί στην προσπάθειά μας αυτή.

Συνέντευξη τύπου στην αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Αγρινίου. Από αριστερά προς δεξιά: ο κ. Λ. Κολώνας, Επίτιμος Γενικός Δ/ντής Αρχ/των, ο κ. Παύλος Μοσχολιός, Δήμαρχος Αγρινίου, ο κ. Σ. Μπένος, Πρόεδρος του Σωματείου «Διάζωμα», ο κ. Θ. Σώκος, Νομάρχης Αιτ/νίας, η κ. Μ. Γάτση, Προϊσταμένη της ΛΣΤ' Ε.Π.Κ.Α., ο κ. Π. Κατσούλης, Αντινομάρχης

Το απόγευμα και ώρα 19:00 στην αίθουσα εκδηλώσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Αιτωλοακαρνανίας στο Μεσολόγγι πραγματοποιήθηκε ανοιχτή συζήτηση με θέμα «Τα αρχαία θέατρα του Νομού Αιτωλοακαρνανίας».